

Beredningsgrupp Social Hållbarhet

Det övergripande målet är att tillsammans inom RäddsamVG ta tillvara den kompetens som finns inom en funktion eller område så att ökad effekt erhålls.

Uppdrag

Beredningsgruppen Social hållbarhet ska skapa förutsättningar för en långsiktig och hållbar utveckling av räddningstjänstens arbete för socialt hållbara samhällen med medborgarens och räddningspersonalens trygghets- och säkerhetsperspektiv i fokus.

Sammanhangsmarkering

Social risk och social oro är begrepp som ofta används av svenska myndigheter för att fånga aspekter av socialt oönskade händelser och deras konsekvenser. Riskbilden för Räddningstjänsten förändras i takt med samhället och speciellt i urbana miljöer där social obalans visar på nya former av samhällsproblem. Problemen som ligger till grund utmanar samhället, både gällande problembeskrivning och lösningsförslag, och kan ses utifrån många olika perspektiv. Sociala risker har sin utgångspunkt i människors livsvillkor och levnadsförhållanden som utgör viktiga faktorer som påverkar den sociala balansen i ett samhälle. Social balans är en form av idealläge och har stark koppling till hållbar utveckling utifrån ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. Den sociala balansen påverkas ständigt av sociala risker. Sociala riskfaktorer är ekonomiska klyftor i samhället, segregation, jämlikhet i hälsa, inkomst och bristande möjligheter att skapa ett anständigt liv. Förutsättningar för människors levnadsförhållanden ligger ofta utanför den enskilda individens omedelbara kontroll; ekonomiska skillnader, etnicitet, genusordningar, segregation etc. Social obalans uppstår när de sociala riskerna utvecklas och får fäste i samhället. Sociala risker och obalans i samhället har en inbyggd potential till att övergå till social oro. Gällande sociala risker är det förebyggande och förberedande som två sidor av samma mynt- den mänskliga relationen och avsikten förenar där kunskap, tillit och bemötande är det skyddsvärda. Det sociala brandförebyggande och tillitsskapande arbetet är en investering i den egna arbetsmiljön och en förutsättning att genomföra räddningsinsatser under social oro. Arbetet syftar även till att öka förmågan att skapa och förmedla analys av risker och konsekvenser av social oro, antagonism och ökade spänningar i samhället.

Framtidens räddningstjänst -2030

MSB:S framtidsstudie 2030 skapar en bredare förståelse för vad som får betydelse för den kommunala räddningstjänsten framöver i relation till övriga samhället. Avsikten är att bredda perspektiven i förhållande till säkerhetspolitisk utveckling, klimatförändringar och demografiska förändringar. Räddningstjänsten kommer i framtiden att behöva prioritera sitt arbete annorlunda mot idag. Även om den "traditionella" verksamheten, att rycka ut och snabbt vara på plats när en olycka har skett, kommer kraven på att verksamheten arbetar mer långsiktig och förebyggande att öka ännu mer. Samhällsförändringar, förändringar i olyckslandskapet och ökade krav på samarbete över såväl geografiska som organisatoriska gränser bidrar till att fokus för räddningstjänstens arbete behöver förflyttas.

I Agenda 2030 specificeras mål som kräver utveckling av räddningstjänsten. Globala mål som har bäring på detta arbete är framförallt:

Mål 10 Minskad ojämlikhet

Mål 11 Hållbara städer och samhällen

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen.

"Urbaniseringen är omfattande och transformerande i hela världen. Över hälften av världens befolkning bor i urbana områden. År 2050 väntas andelen ha stigit till 70 procent. Städer går ofta i bräschen för utveckling, och är nav för innovationer och nya idéer. Den snabba och stora inflyttningen till städer ställer nya krav som behöver bemötas på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt. Växande städer kan skapa nya möjligheter för ekonomisk tillväxt men kan också bidra till ökade sociala klyftor och påfrestningar på ekosystem."
(Agenda 2030, 11 Hållbara städer och samhällen)

Om social hållbarhet

Det finns tre dimensioner av begreppet hållbar utveckling; Ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet som gemensamt och ömsesidigt stödjer varandra för att skapa en långsiktig och hållbar samhällsutveckling.

"Social hållbarhet har en avgörande betydelse för det demokratiska samhället och är helt nödvändig ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Ett socialt hållbart samhälle är resilient, men samtidigt förändringsbenäget och ett samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Det är ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen." (Folkhälsoinstitutet 2016)

Social hållbarhet fokuserar på människor och mjuka värden som demokrati, rättvisa, mänskliga rättigheter och livsstilar. Folkhälsa, kultur, trygghet, droger, livskvalitet och jämställdhet är några ämnen som diskuteras i kommunen i deras strävan efter social hållbarhet och en social livsmiljö. Hans Abrahamsson, freds – och konfliktforskare beskriver att den ökade mångfald och sociala polarisering som hör samhällsutvecklingen till utsätter den sociala hållbarheten för svåra påfrestningar. Många städer befinner sig i ett spänningsfält mellan att å ena sidan utgöra en viktig nod och motor för en hållbar utveckling och å den andra sidan förvandlas till ett slagfält för sociala konflikter.

Exempel på komplexa samhällsfrågor

Kriminalitet/våld/övergrepp

- Vandalisering/Anlagda bränder
- Våldsamma demonstrationer
- Kriminella nätverk
- Gatuvåld/ungdomsrån

Trygghet

- Pensionärers rädsla att gå ut
- Nedgångna miljöer
- Oprofessionellt bemötande vid myndighetskontakter

Miljö

- Privatbilismens koldioxidutsläpp
- Energikonsumtion

Hälsa

- Drogmissbruk bland ungdomar
- Barn med bokstavsdiagnoser
- Trafikolyckor pga vårdslös körning
- Självskadebeteende hos unga kvinnor

Sociala missförhållanden och Samhälleliga orättvisor

- Långtidsarbetslöshet
- Trångboddhet
- Nedgångna bostadsområden och segregation
- Hemlöshet

Källa: Att hantera de svårlösta samhällsfrågorna
Jordan/Andersson 2010

Målsättning för beredningsgruppens arbete

- Stärka räddningstjänsternas lednings och styrning av arbetet med social hållbarhet och mot sociala risker och avsiktliga händelser. Genom att formulera och dela dokumentation stärka strategier och chefer som är ansvariga för att driva arbetet internt på Räddningstjänsten.
- Skapa kunskapshöjande aktiviteter genom utbildningar, konferenser, temadagar och initiera forskningsprojekt.
- Skapa förutsättningar för utveckling av medarbetarens kommunikativa och pedagogiska förmåga och sätta det i ett större perspektiv. Stimulera medarbetarna att arbeta proaktivt och förebyggande med samhällets risker utifrån organisationens uppdrag och medborgarens behov.
- Genom att bredda den traditionella riskanalysen med den sociala dimensionen kommer vi tillsammans med andra samhällsaktörer genom tvärspektoriell samverkan att hitta andra sätt att möta framtidens risker.

Målet uppnås bland annat genom att:

- Utveckla och tillämpa ett utåtriktat arbetssätt, vilket innebär att identifiera rätt mottagare, arenor och tidpunkt för att nå bäst effekt i aktuella frågor. Det innebär även att påverka regelutformning samt att följa eller initiera forskning inom relevanta områden.
- Kontinuerligt genomföra proaktiv kommunikation med allmänheten i aktuella frågor.
- Utveckla och bedriva ett effektivt förebyggande och förberedande arbete inom området sociala risker. Det innebär exempelvis samverkan med andra samhällsaktörer, tillitsskapande aktiviteter och kunskapshöjande informationsinsatser.
- Utveckla arbetet med gemensamma lägesbilder samt hot- och riskbedömningar i samverkan med andra samhällsaktörer.
- Utveckla rutiner för att identifiera och hantera avsiktliga händelser.
- Utveckla förmågan att hantera en situation med omfattande avsiktliga händelser, exempelvis genom att utveckla räddningspersonalens förberedelse – att vara beredd på det oväntade och ha förmåga att reagera och agera. Det innebär även att utveckla den aktörsgemensamma förberedelsen, bland annat mellan blåljusorganisationer.

Beredningsgruppens medlemmar

Robert Zeidlitz, Räddningstjänsten Östra Skaraborg
Christian Carlsson, Samhällsskydd Mellersta Skaraborg
Pernilla Alsterlind, Räddningstjänsten Storgöteborg
Ida Haglund-Friberg Räddningstjänsten Mittbohuslän

Christian Hallberg Södra Älvsborgs Räddningstjänst
Anna Sahlberg, RäddsamVG

Frekvens och metod för arbetet

Träffar minst 4 gånger per år. Aktiviteter däremellan. Förslag på aktiviteter nedan. En sammankallande ansvarig medlem per år, roterande uppdrag.

Dokumentationen

Kallelse till årets möten skickas ut i januari av den mötesansvariga. Agenda skickas senast en vecka innan och minnesanteckningar skrivs och sparas.

Arbetsuppgifter

I ett inledningsskede är den mest prioriterade arbetsuppgiften att initiera en process där Räddningstjänsten kan formulera förmågan som framtidens medarbetare ska ha för att arbeta förebyggande och förberedande för sociala risker. Förmågebeskrivningen ska beskriva mål och syfte med det proaktiva arbetet samt vilka kompetenser som medarbetaren behöver utbildas i och utveckla.

De viktigaste framgångsfaktorerna för fortsatt arbete

Förändringsarbete gällande det utåtriktade arbetet för ett socialt hållbart samhälle. Genom strategiskt arbete med värdegrund, organisationskultur och förutsättningar skapa meningsfullhet i arbetet för utförarna. Målet är att skapa ett perspektivskifte från reaktiva insatser till förebyggande och proaktiva arbetssätt med medborgarens behov i centrum.

Det olycksförebyggande arbetet utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv ska vara kunskapsbaserade och vila på analys av samhällets och enskildas risker och behov. Detta skapas i samverkan med andra samhällsaktörer, frivilligorganisationer och akademien.